

PASS

Tiltak i lys av PASS-prosessene

CAS2

Based on the preliminary evidence that is available regarding the validity of the CAS, it appears that this test will become an important, as well as innovative, tool for the assessment of cognitive status.

Anastasi & Urbina, Psychological testing, 1997

© Gunvor Sønnesyn 2017

1

1

PASS

Tilbakemelding som tiltak

Bruk av CAS2 kan

- hjelpe barnet/ ungdommen til
 - å forstå seg selv
 - å lære lettere
- hjelpe lærere til å
 - forstå barn og unges behov relatert til læring
 - se personen med nye briller
 - kunne arbeide forebyggende på basis av PASS-kunnskap

© Gunvor Sønnesyn 2017

2

2

PASS

CAS og tiltak Naglieri

Fagvansker kan være relatert til

- Kvalitet på undervisningen
- Familiens holdninger til skolen
- Særtrekk ved klasse, skole, lærer
- Barnets emosjonelle status
- Barnets læringshistorie
- Barnets PASS-særtrekk
- Om barnet har kognitive vansker knyttet til en PASS-prosess

© Gunvor Sønnesyn 2017 3

3

PASS

CAS2 og tiltak Naglieri

- PP-rådgiveren sin oppgave er å undersøke om barnet sine vansker henger sammen med vansker i en eller flere av de kognitive prosessene.
- Ta hensyn til en kognitiv vanske, arbeid med lærer og foreldre for å sørge for tilpassede tiltak som fører til bedre mestring for barnet

© Gunvor Sønnesyn 2017 4

4

CAS2 og tiltak Naglieri

Et barn med en kognitiv PASS-vanske

- har ikke utviklet vedkommende PASS-prosess
 - Jobb for å endre prosessen (Planning Facilitation, Cognitive Strategy Instruction etc)
- bruker ikke den beste prosessen
 - Lær barnet å bruke den beste prosessen (PREP)
- har en PASS-vanske som ikke kan endres
 - Endre prosesskravet i oppgaven; "gå rundt" prosessen som innebærer vanske

© Gunvor Sønnesyn 2017 5

5

Tiltak retta mot PASS-vanske (Naglieri)

Oppmerksomhet (perseptuell oppmerksomhet)

- Fokus på ett stimulus om gangen
- Motstand mot distraksjon
- Selektiv oppmerksomhet mot det ene og bort fra det andre
- Å holde fokus over tid
- Å holde oppe prestasjonen/ anstrengelsen over tid

© Gunvor Sønnesyn 2017 6

6

PASS

Å endre oppmerksomhet Naglieri

Undervis strategier for å øke våkenhet

- Lær barnet å bli klar over eget nivå av våkenhet (eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær barnet å bruke roende selvinstruksjon (eksekutiv oppmerksomhet)
- Oppmuntre planlagte avbrekk, slik at arbeidsøktene ikke blir for lange
- Undervis strategier for å fokusere (f eks se etter viktige egenskaper) (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)

© Gunvor Sønnesyn 2017 7

7

PASS

Strategier for å utvikle simultan prosess Naglieri

- Spill som innebærer å "matche" eller kategorisere
- Øve å reprodusere figurer som roterer, fra ulike perspektiver
- Puslespill, bilder med "skjulte" figurer, bygge 3-dimensjonalt
- Finne detaljer som mangler i en historie
- Å finne rim-ord
- Bruke og lage kart, både "geografiske" og kontekstuelle
- Å oppsummere en historie eller en artikkel

© Gunvor Sønnesyn 2017 8

8

Suksessiv prosess Naglieri

- Arbeide med elementer i spesiell rekkefølge (ordne lyder eller ord i sekvenser)
- Forstå fakta basert på rekkefølge
- Oppfatte stimuli i en sekvens
- Utføre bevegelser i rekkefølge
- Å huske og sette lyder eller ord i sekvenser
- Gjenkalle sekvenser av hendelser fra tekst og ordne tale i sekvenser

© Gunvor Sønnesyn 2017
9

9

Suksessiv prosess Naglieri

Vansker i klasserommet relatert til suksessiv prosess

- Vansker med fonologisk ordavkoding
- Vansker med å forstå syntaktisk struktur
- Vansker med å uttale ord og sekvensiere deler av ord nøyaktig
- Vansker med å følge "steg for steg" oppgaveløsning, eller utelanting av steg en trenger for å løse problemer
- Vansker med å forstå sekvensen av hendelser i en historie

© Gunvor Sønnesyn 2017
10

10

PASS

Suksessiv prosess Naglieri

Strategier for å utvikle suksessiv prosessering

- Lær barnet å organisere steg for steg som en strategi for å fullføre oppgaver
- Si og skrive alfabet/ bokstaver eller tallord/tall i rekkefølge
- Lære utenat dikt, sanger eller replikker i ett skuespill (lag moro av det)
- Ordne elementer eller gjenta hendelser fra en historie eller situasjon i rekkefølge
- Følge spesiell, rekkefølgeordnet instruksjon
- Skrive en hverdagsaktivitet steg for steg

© Gunvor Sønnesyn 2017 11

11

PASS

Planning (Naglieri)

Planleggingsprosesser i klasserommet:

- Gjøre avtaler om hvordan ting skal gjøres
- Evaluere omgivelsene for å se hva en kan bruke til å løse problemer
- Utvikle, velge, bruke og evaluere planer og strategier for å løse problemer
- Tilpasse planer og strategier slik at de fungerer bedre
- Avgjøre når oppgaven er ferdig og godt utført
- Kontrollere oppførsel, impulser og mental aktivitet
- Definere hva en trenger å planlegge, velge og bruke en plan for å løse et problem eller fullføre en oppgave.

© Gunvor Sønnesyn 2017 12

12

Planning (Naglieri)

Måter å oppmuntre og støtte planlegging:

Si:

- Hvordan løste du oppgaven?
- Laget du en plan før du begynte?
- Hvordan gjorde du det sist? Fungerte det?
- Hvorfor gjorde du det slik?
- Disse oppgavene er vanskelige, kan vi gjøre dem lettere?
- Er det en annen måte å gjøre dette på?
- Hvilken måte fungerte for deg?
- Tror du at du vil gjøre det annerledes neste gang?
- Hvordan kan du selv finne ut om det er rett?

© Gunvor Sønnesyn 2017
13

13

Planning (Naglieri)

Gjør:

- Lær barn om planer
- Diskuter i klassen om planer kan hjelpe oss til å organisere oss, slik at vi blir ferdige i tide.
- Oppmuntre barna til å utvikle, bruke og evaluere sine egne strategier.
- Oppmuntre til å sette ord på ideer og måter å gjøre oppgaver på.
- Forklar hvorfor noen måter fungerer bedre enn andre.

© Gunvor Sønnesyn 2017
14

14

PASS

Tiltak

- Å utnytte prosess der PASS-profilen viser styrke
- Å endre prosess
- Å endre prosesskravet i læreoppgaven for prosess som viser vanske
- Å endre kunnskapsbasen

© Gunvor Sønnesyn 2017 15

15

PASS

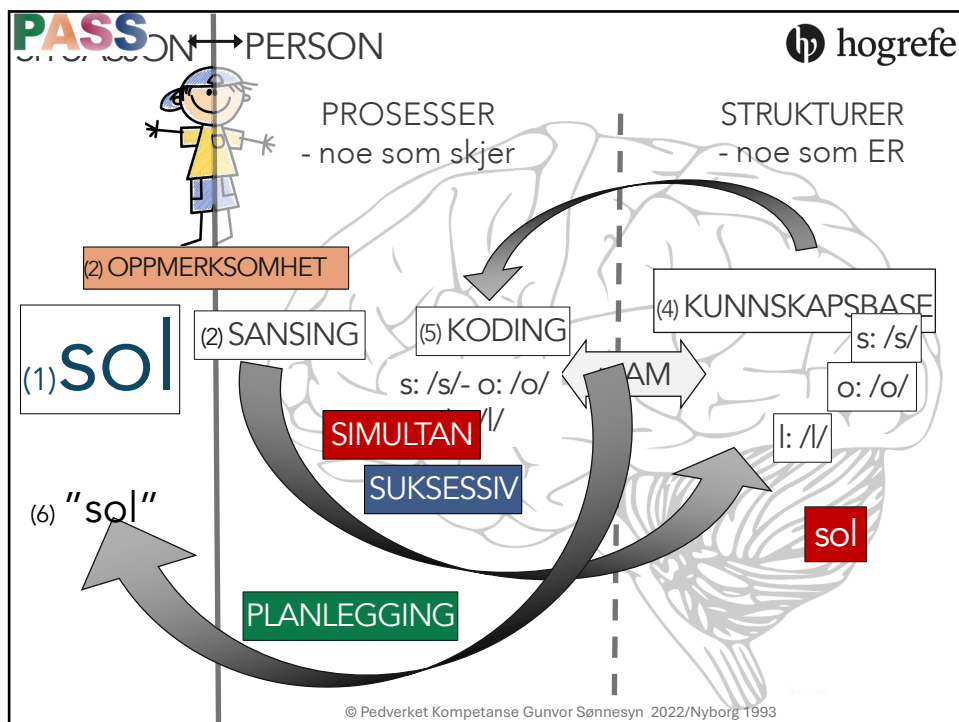
NB

If there is one distinction that the cognitive neuroscientis should attempt to keep sharp, it is the distinction between the representation and the processing of knowledge.

Fuster, Joaquin M. (2003), s 55

© Gunvor Sønnesyn 2017 16

16

17

PASS

Tiltak som støtter prosessene ved å endre kunnskapsbasen

Kunnskapsbasen analysert ut fra typiske likheter og forskjeller i struktur og hvordan de læres (Nyborg)

- Viten (kategori-organisert) - simultan prosess viktig for å lære
- Ferdigheter (rekkefølgeorganisert) - suksessiv viktig for å lære
- Disposisjoner for emosjonell og motivasjonell aktivering - aktivering av følelser og motivasjon i læresituasjonen

Viten ↔ Ferdigheter

Disposisjoner

© Gunvor Sønnesyn 2017

18

18

Å endre oppmerksomhet

- Bevisst bruk av superkategorier (eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær elevene grunnleggende (analyse-) begreper (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær barna analytisk koding (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)
- Begrepene perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet er brukt med referanse til J.M. Fuster (2003) *Cortex and Mind*, Oxford University Press

© Gunvor Sønnesyn 2017

19

19

Oppmerksomhet - elevperspektiv

Lær barna å styre oppmerksomheten.

Analytisk koding (mangfoldig klassifikasjon, sett av abstraksjoner....)

Analysespill

Tankekart med likhet/ ulikhet

"Si alt du vet om"

Matriser

© Gunvor Sønnesyn 2017

20

20

PASS

Oppmerksomhet - lærerperspektiv

Gjør det tydelig hva oppmerksomheten må rettes mot

Ha bevissthet på de krav til oppmerksomhet som ligger i læringsmål og oppgaver.

© Gunvor Sønnesyn 2017 21

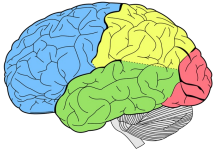
21

PASS

GRUNNLEGGENDE BEGREPSSYSTEMER - ANALYSEBEGREPER

- Former
- Farger
- Stillinger
- Størrelser
- Plass
- Funksjon – brukes til
- Antall
- Hel/ del av hel
- Lyd
- Stoff-art
- Stoffegenskaper

Generell kunnskap

© GS Pedverket Kompetanse 2018

22

PASS

GRUNNLEGGENDE BEGREPSSYSTEMER - ANALYSEBEGREPER

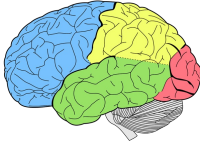
Mønster

- Temperatur
- Vekt
- Smak
- Lukt
- Bevegelse/ retning/ fart

Forandring

- Tid
- Verdi
-
- Likhet og ulikhet

Generell kunnskap

© GS Pedverket Kompetanse 2018

23

PASS

Simultan prosess

endre kunnskapsbasen

Gi barna et grunnlag for å se sammenhenger og oppdage likheter og forskjeller

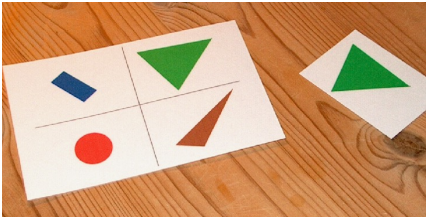
Legg til rette for at de får lære grunnleggende begreper (analysebegreper) **(endre kunnskapsbasen)**

Gi dem språklig uttrykk for overordnede kategorier

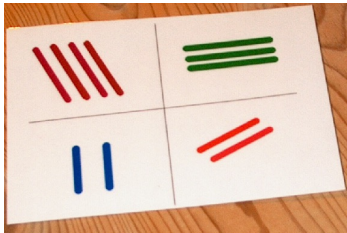
(Frukt, grønnsaker, møbler, uteklær, mineraler, næringsstoffer, ordklasser, antall)

24

PASS

Hvem har en figur med trekantform og grønn farge?

Hvem har figurer som har rettlinjet form, antall to, loddrett stilling og blå farge?

© Gunvor Sønnesyn 2017 25

25

PASS

Simultan prosess - lærerperspektiv

Støtte elevene i

- Å oppdage likheter og forskjeller
- Basis for koding og lagring
- Forståelse

Legg til rette for begrepslæring/ dybdelæring

- Selektive assosiasjoner
- Selektive diskriminasjoner
- Språklig bevisstgjort selektiv generalisering

© Gunvor Sønnesyn 2017 26

26

PASS

Suksessiv prosess - lærerperspektiv

- Gi barna et grunnlag for identifisere ledd i en sekvens
- Legg til rette for å lære begreper om plass i en rekke
- NB ferdighetslæring :
 - 1) Kognisjonsfase – å lære om ferdigheten
 - 2) Imitasjon – prøving og feiling
 - 3) Øving - automatisering

© Gunvor Sønnesyn 2017 27

27

PASS

Fokus for tiltak - lærerperspektiv:

- Hvordan er de ulike prosessene involvert?
- Hva må kunnskapsbasen inneholde for å bidra til ..
- Hvordan kan en bidra til å "fylle" kunnskapsbasen?

© Gunvor Sønnesyn 2017 28

28

Henger dette “på greip”?

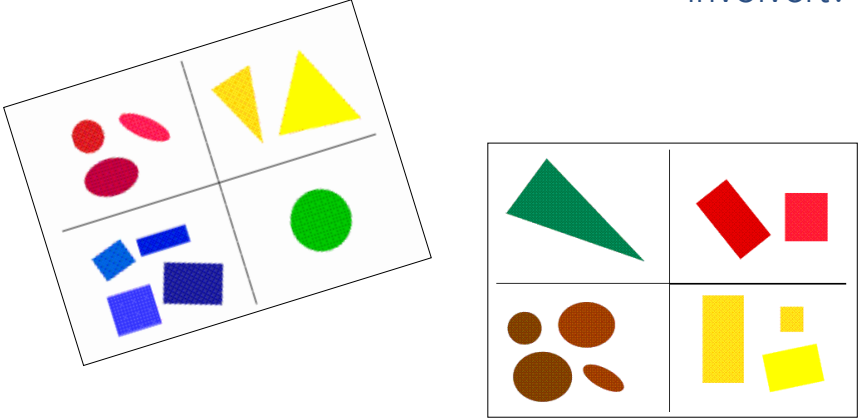
- Stemmer det med noe dere har lært før?
- Stemmer det med det dere har erfart?
- Eksempler:

Fig. VII.1. Eksempel på uleselig skrift og hvordan den ble forandret ved å lære GBS-basis for analytisk koding.

han-levde han, og
 hvor gammel han var
 var levde han, og hvor
 gammel ble han?

Eleven som det er referert til i figur VII.1 hadde fått vite at «ingen» kunne hjelpe ham med hans skriveproblemer. Han var elev i begynnelsen av 6. klasse. Eksemplet viser til andre time med begrepsundervisning. Da hadde han fått en form for «førstehjelp» knyttet til å identifisere delformene rettlinjet, rund og buet. Før den første timen hadde han *aldri* hverken hørt beskrevet eller «sett» en buet linje, i følge ham selv. I den andre timen lærte han å sette GBS *størrelse* inn i et for ham kjent sammenligningsgrunnlag.

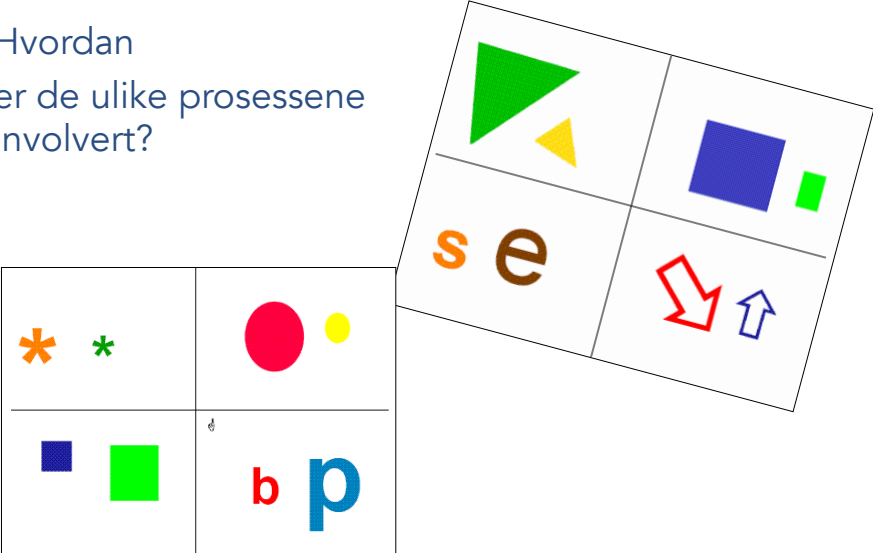
 hogrefe
 Hvordan
 er de ulike prosessene
 involvert?

© Gunvor Sønnesyn 2017 31

31

 hogrefe
 Hvordan
 er de ulike prosessene
 involvert?

© Gunvor Sønnesyn 2017 32

32

Fire måter å tenke smart på!

Tenk smart
og bruk en plan!

Slik vil jeg
gjøre det!

Bruk en plan

Tenk smart og
se på detaljene!

SE

på detaljene

Tenk smart og sett
delene sammen

Se hvordan ting
hører sammen

Tenk smart og
pass på rekkefølgen

1 - 2 - 3

Gjør det i tur og orden

